

A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGRDELMEVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Szeredán 7. Májusban. 1788.

Hadi dolgok és történetek.

A' Felsőges Uralkodó azoknak a' szökevény ka-
tonáknak, kik el-szökéseken kívül tőzögeres
hibába nem estenek, körönséges kegyelmét (Gene-
ral Pardon) méltoztatott, bizonyos időre igérni és
ki-hirdettetni; melynek Summáját ide iktatjuk: A'
Római Tsászári Királyi és Apost. Felsőgtől adatik
mindeneknek tudokra; hogy mind azoknak, a' kik ő
Felsőge katonai vagy hadi szolgálatjából el-szöktek,
ha az el-szökésen kívül tetemes hibában nem része-
sültek; azok akár hazafiak, akár idegen nemzetebéliék

légyenek, és eddig akár hól mulattanak légyen; szökésbéli hibájok örökös feledékenységben meggyes és nékiek közönséges kegyelem adatik: ugy min azáltal, hogy ezen kegyelmes rendelés ki-adattatásának napjától fogva u. m. 1788-dik esztendőben Májusnak I-ső napjától fogva 12-hónapok alatt, 1 vizsfa térnek, vagy a' Tábornál, vagy az Országban lévő hivataloknál, vagy az Országon kívül lévő Követeknél jelentvén, ezutáni hűségre magokat kötelezték, és e' fzerént minden szemre hányás, büntetés és gyalázat nélkül elébbeni szolgálatjukba fogadtatnak: értetnek pedig csak azok, kik ezen ki-irdetes napja előtt akármikor, és nem ez után szöktenek-el; mert a' kik vagy ezután vetemedés hitefzegett el-szökésre, vagy a' fel-tett 12. hónap alatt nem jelentik magokat, azok az eddig gyakorlott hadi büntetés alá lesznek rekesztetve. Ezen közönséges kegyelem mostan a' maga tökéletes erejében ígértetik, és minden Vezéreknek, Obestereknek, Tiszteknek hirdettetik, hogy ha a' ki-szabott 12-hónapok alatt magokat ilyenek jelentének, tehát azok ezen Felséges rendelésben ígért kegyelemmel élhessenek, és mindennemű büntetéstől szabadok legyenek. Költ Bétsb Májusnak I-ső napján 1788-dikban. — Mőldovában Botsari Várofsának lakosai, az Erdődi Hűfzár Sereg' Obesteréhez Fábrihoz menvén, kérték őtet, hogy őket a' maga őltalmába vegye, melyet ez meg-is ígért nékiek, és Apr. 27-dikén 2 Kompánia gyalogsággal, 2 Ofztály Hűfzárrokkal és két ágyúkkal Botsari felé el-is indúlt, de Ibrahim Basa, a' ki már azon Városba bé-szállott vala: ezt észre vévén, edgy órányi járó földre az Obesternek eleibe ment bizonyos számú Jantsárokkal és

és Spáhifokkal, kiket a' mi stuttzos katonáink meglátván, egy hid mellől kezdettek rájuk keményen tüzelni, az alatt az Obester katonáival a' hidon által költözött, és olly formán kezdette az ágyú-golyóbfokat küldözni a' Törökökre, hogy azok *Ibrahimmal* edgyütt meg-futamodtanak. Ekkor az említett *Fábri Obester* kezdvén őket kergetni, a' Városba visszsa mehetéstől meg-akadályoztatta, hanem más-felé kellett a' Törököknek magok meg-maradásának okáért szaladni: és így az Obester tsengő szerzőkkel a' Városba bé-menvén, maga katonáit e-béden meg-vendégelte azon, eledelekből, mellyek a' Törökök számára főzettek vala. Ezen *Erdödi Húszárok* *Moldovából* 300 Törököt fogva küldöttek *Bukovinába* *Hertzeg Kobúrghoz*.

BCU Cluj Central University Library Cluj

A' ki többet akar írni Ujságjába

Mint más, lám mint benne marad a' Rostába!

Tzó Deres! az utban misek maradoznál,
El-késnél mig illy nagy jukokat fodoznál.

Hogy a' Zápor-módjára nagy sebességgel érkező Török-lovaságnak minden ki-gondolható módokon ellent lehessen állani; erre nézve itten Bétsben olyan vas-gollyóbitok készítettnek, mellyek belőlről üresek lévén, puska-porrál megtöltenek, és egy láb nyomnyira a' földbe sűrűn tétetnek; hogy mikor a' Török lovaság azon helyre érkezik, tehát az azokat öszve-foglaló tsok által meg-gyujtatván, a' földből ki-szökjenek, és mindent valamit találnak el-szaggassanak. — (**). A' Táborból a' Fő Hadi Tanátsnak küldött tudósításokban nevezetesek ezen következő történetek: Horváth országban Hertzeg *Liktenstain* April. 21-dikén, a' Török Dubitzához közel, maga Sergével Táborba szállván, mingyárt azon éjtszakán 260-olnyii hosszúságu ostromló Sántzot (*trenche*) hányattott, és azok által Dubitzának újjonnan bé-földözött kö-falaihoz annyira közelített, hogy 6 ágyukkal más napon lövöldözvén a' Várat, azon újjra alkalmas tsorbát ejtett: de a' benn lévő Török ágyúk sem szüntenek-meg a' dörgéstől, mindazáltal a' miéinkben több kárt egy köz-embernél, és az ágyusok Májora *Beddeus* meg-sebesítésénél nem tettek. Azonban a' Dubitza körül találtató Törökök igen sze-

szemeféle vigyáznak az alkalmatosságra, hogy azokat, a' kik Dubitzát ostromolják hátulról meg-támadhassák: ezeknek meg akadályoztatására az említett Hertzeg *Liktenstáin* két tsoport katonaságot küldött: edgyiket *Kinszki* Sergebéli Oberster Báró *Rubenhoven* keze alatt a' *Brédári* és *Kofarátzi* út felé; a' másikat a' Gréven Seregbéli Májor *Skáritza* keze alatt bal-kébre a' *Bányalukáról* jövő út-felé. Midőn ezen utolsó tsoport egy dombra akarna felindulni, mintegy ezer föből álló többnyire lovas Törökök, mondhatatlan hirtelenséggel rohantanak rájuk, és támadták-meg őket; melly alkalmatossággal a' Banátusi Regimentből 156-ton estenek-el; ezek között *Mandel* és *Rebráka* Kapitányok Fő Hadnagy *Kolgemuth*, Hadnagy *Kronenfels*, és Zászló tartó *Rátsebi*: a' Gréven Húszárókból itt egy káplár és 6 köz-legények sebesítették meg. A' Törökök közül, kik ezen tsata után mingyárt visszafizta tértenek, sokan estenek-el, nevezetesen a' *Brédári Bégnek* a' fia itt a' tsata-piatzon halva maradt. — Folytattatta ugyan Hertzeg *Liktenstáin* következő napon is *Dubitzának* ostromlását, sőt már a' kő-falának r. mláfain bé-is szándékozik vala rontani, midőn a' Várban lévők, nagy sívalkodások és dühösségek között a' kő-falnak tsorbáján ki-rohánván, egy felől a' mi Sergeinket meg-támadták; éppen azon órában érkezett-el *Bányaluka*-felől is a' Török segítség *Dubitzának* óltalmazására, sőt a' körül való helységekből hirtelen annyi Törökség gyülekezett öszve, hogy azoknak száma a' 12-ezeret könnyen meghaladta, kik minden-felől körül vévén a' miénket, nevezetesen igyekeztek a' több Sergeinkel lehető közösüléstől el-rekeszteni: itten tehát a' sük me-

zón

ön egy 3-óráig tartott véres ütközet támadta: me-
 ben mindazáltal a' miéink olyan el-tökélt vité-
 séggel viaskodtanak, hogy még azon dühös pogár-
 ság sem szenvedhette tovább, hanem a' Várba vil-
 tza kellett húzni magokat. De azonban meg-é-
 vén Hertzog *Liktenstain*, hogy a' Törököknek m-
 nagyobb számu segítségük volna érkezöbe, Apr.
 25-dikén éjtszaka az Unna vizén által költözvén
Dubitza és *Bátsin* között lévő domb tetejére szá-
 lott *Sergével*, hogy onnan a' határ széleket a' Tö-
 rökök bé-ütése ellen óltalmazza, és mikor idej-
 leszs, *Dubitzának* el-kezdett ostromát folytatni.
 Ezen ütközetben meg-sebesültek Generál *de Vin*
 két lövés által, Generál-májor *Schlaun* halálosan
 Generál-májor *Khunnak* a' karját, és a' bal-lábát a' go-
 lyóbis el-szakasztotta, a' Táitsmáiszter Seregbéli O-
 berflájdinánt *Rosenbergnek* a' bal-lábát egy fel-ugrott
 golyóbis meg-sebesítette, Kapitány *Matzoki* pedig
 a' Práisz Sergéből el-esett: a' kik még al-főbb Titz-
 tek és köz-emberek közül el-estének, vagy meg-se-
 besítettének, azokat ezután szám vagy név-szerént
 meg fogjuk írni. A' Törökök közül mennyin este-
 nek légyen-el, most nem tudatik; de a' mi szünte-
 len tartott tüzelésünk, és nevezetesen az Eszterházi
 Miklós Sergebéli edgy osztály, ugy szintén a' B-
 nátusi határ Regimentből egy Batáliom, álhatalos
 vitézség által, fegyveres és bajonétes kézzel, az
 ellenségen Keresztul rontván; kétség kívül a' Tö-
 rökökből nem keveset ejtettének-el. — Apr. 12-di-
 kén Gróf *Wartensleben* által Oláh-országba küldetett
 Grófen Seregbéli Kapitány *Smidt*, *Bálta Isverna*
 nevü helységekén túl *Tismanánál* talált adó pénz-
 szedő Scregre, melly egy Bojérból, egy Agából,

és 40 Arnótokból áll vala, ezek közül 7 embert és 8 lóvakat el-fogott, a' többi pedig el-fzaladtanak.

— Ugyan Gróf *Vartenslébentől* küldetett Banát. Serregbéli Májor *Oesterreicher*, a' *Bája di Rainai* Kastélyt el-foglalván, abban egy rézből öntött, egy fontos golyóbisu ágyut talált. — A' Gallitziai szé-
széleken az időnek akkori Aprilisi sanyarusága arra vette Hertzeg *Kobúrgot*, hogy katonáit kiméllivén a' *Rárentzénél* hozott Táborát fel-szedesse, és míg az idő engedelmeskedik, a' liniába visszra vonúljon.

— Hertzeg *Kobúrgtól* Apr. 21-dikén költ tudósítás szerént, a' *Botufánban* lévő *Erdödi Húzárok* *Oberere Fábri Ur*, a' mint felyebb-is említettük *Ibrahim Basát* a' *Lárga* haráráról el-kegetvén, Húzára-jaival *Jassi*-felé belyebb nyomúlt: *Ibrahim Bafa* eddig elsőben *Bulbokába*, azután pedig *Ismael*-felé visszra húzta magát, de majd a' *Möldovai Vajdával* magát edgyesítvén, más úton az *Erdödi Húzárok*-ra ütött. Itt a' *Möldovai Vajda* vagy Fejedelem minden bágásiájával, tselédivel, és sok katonáival el-fogott és *Csernovitzba* küldetett. Ezen alkalmatossággal az *Erdödi Húzárok* az ellenség közul 43-at aprítottak őszve, és azokat ugyan ök a' tsata piatzon halomba rakván el-temették; a' több el-esteket pedig és meg-sebesítettetteket a' *Törökök* magok szekereiken el-vitték. Ugy iratik, hogy a' mi Húzáraink közul itten csak 2-ember és 5-ló esett-el; 12-legény pedig és 3-lovak meg sebesítettettek. (*)

Meg-érdemli a' múlt levelünkben említett, Kapitány *Dedovits*, húségesen folytatott és virézul lé-tett életéért, hogy az ő emlékezetét még egy-néhány szóval meg-ujjitsuk: meg-külömböztette vala ez magát érdemei által. Jártas volt mint a' hadi mint az e-
gyéb

gyéb tudományokban és nyelvekben, tudta a' Stá-
tuft és gazdasághoz illő dolgokat, jó katona és a'
mellett jó Keresztyén vala, mellyért méltán az elő-
járóitól és alatta valóitól különösen szeretettet. E-
zen szerentsétlen Kapitány egy gollyóbis által halá-
los febbe ejtetvén, arany óráját által adta maga ka-
tonáinak magánál lévő pénzével edgyütt, hogy a'
Kompániájából legények között felosztassék, és ő-
ket magok életek 's betsületek megtartására akkor-
is haldokló nyelvével intette. Ekkor eltávován
tőle katonai, egy a' többi közül távol könyves
szemekkel megállott, hogy Kapitányjának ki-mene-
telét láthassa, és látván, hogy egy Török ki-vont
kardal közelitene a' haldokló-felé, hogy annak fe-
jét végye; azon Törököt meg-lötte: de csoportosan
jövén a' Törökség, kételenített ezen katona-is el-
távozni, és távolról nézni, hogy a' Kapitányjának
fejét és köntösét a' kegyetlen Pogányok el-vitték,
kinek fejét az után Szabátsban karoba ütötték, és
Szabátsnak meg-vételekor-is ott találattott.

A' F. Ts. és Királyi Tábornál még ezen F.
Rendelés-is közönségesse tétetett vala: Azok az ál-
tal *szökök*, kik a' Portánál szolgálatot vállalnak;
ha meg-fogottatnak, leg-ottan fel-akasztassanak. A'
Keresztyén Török Jóbbagyok, ha a' miéink által
ugy fogottatnak-el, hogy azoknak kezekben Keresz-
tényre fogott fegyver találattik, ha alkalmasok, Re-
gementekre osztassanak katonának; ha nem alkalmaz-
tassanak közönséges dologra. Minden más Keresztyények
pedig, kik nem Török Jóbbagyok, hanem valamely
más idegen Keresztyén Hatalmosága, 's ugy fogot-
tak-el, hogy azoknak fegyver találattik kezekben,
ezek hóltig-való hajó-huzásra küldtetnek.